СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 16. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 21-го січня 1938. No. 16. Jersey City, N. J., Friday, January 21, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ПЛЯНУЄ ЕКОНОМІЧНУ РАДУ

ВАШИНҐТОН. — Вслід за розмовами з представниками ріжних американських суспільних верств і кляс президент Рузвелт тепер плянує створення економічної ради, зложеної з 24 представників ріжних суспільних струй, які то представники реґулювалиб такі справи: великий і малий промисл, працю, розділ, фармерство, транспорт, кредит, вклад і споживання. Головним завданням цеї ради булоб вирівнювати розбіжності в тих справах та справляти їх у будуючім, а не руйнуючім напрямі.

Промисловий дорадчий комітет.

Президент Рузвелт має вже тепер подібний дорадчий промисловий комітет, у якому засідають 49 членів. Але ці члени це головно знавці з ріжних ділянок, а не провідники даних струй. Чергова економічна рада мала би більше політичний характер. Теперішній дорадчий промисловий комітет дав президентові доклад, у якому зясував нинішнє положення та подав способи, як боротися з біжучими економічними труднощами.

ЩЕ ОДИН УДАР У БІК УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Контрольор міста Ню Йорку, Трімейн, сказав перед сенатським комітетом засобів, що причиною майже всіх недомагань у нинішнім економічнім житті Америки є політика уряду. Він сказав, що своїми високими податками і цькуванням проти бизнесу дійшло до того, що в останніх роках в Америці не повстала ні одна більша промислова компанія. Бо ніхто не буде вкладати гроші і труд у підприємства, які криють у собі тільки небезпеку втрати, а не заробітку. Тимчасом приростають усе нові люди, які хочуть занять.

Свідчить проти себе.

Крім Трімейна зізнавав перед сенатським комітетом засобів також американький багатир Джеймс Кромвел, що є чоловіком також дуже багатої жінки, Доріс Дюк. Він сказав, що уряд не добре робить, що одні власності занадто обкладає податками, а інші, такі як „державні забезпечення" (ґовернмент секюритіс), зовсім ні. З того користають тільки такі багачі, як він сам і його жінка, говорив Кромвел.

„ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС" РОЗПОЧАЛА БУДОВУ МАЛИХ МОТОРІВ.

ДІТРОЙТ.—Компанія „Дженерал Моторс" розпочала на широку скалю будову маленьких і більших моторів, опалюваних оливою або ґазоліною, які можна буде примінити в ріжній дрібній домашній роботі, в місті чи на фармі. Ці мотори матимуть силу від 20 до 1,200 коней. Деякі з них будуть такі маленькі, що можна їх буде перевезти в спеціяльній валізці. В той спосіб величезна скількість роботи, що її тепер виконують людські мязи, буде зроблена тими моторами.

СОЦІЯЛІСТ КАРДЕНАС СТАЄ НАЦІОНАЛІСТОМ.

МЕКСИКО СИТІ.—Мексиканський соціялістичний уряд під проводом президента Карденаса, хоч формально називає себе соціялістичним, то фактично в останніх місяцях робить такі річи, які робив би тільки крайньо націоналістичний уряд. Супроти чужинців він примінює щораз гостріші міри, щоб виперти чужих власників з краю, а їх маєтки передати місцевим людям, чи державі. Тепер він змушує британські й американські нафтові компанії які мають у Мексику маєтків на 500 міліонів долярів, піднести заробітню платню своїм робітникам на трицять три відсотки. Коли вони цього не зроблять, то уряд приступить до конфіскати їх майна. Рівночасно з тим уряд наложив величезні мита на американські продукти, 100 до 200 відсотків більші, ніж були передтим. В той час на продукти, які приходять з Німеччини, уряд наложив тільки 50 до 60% більше мита.

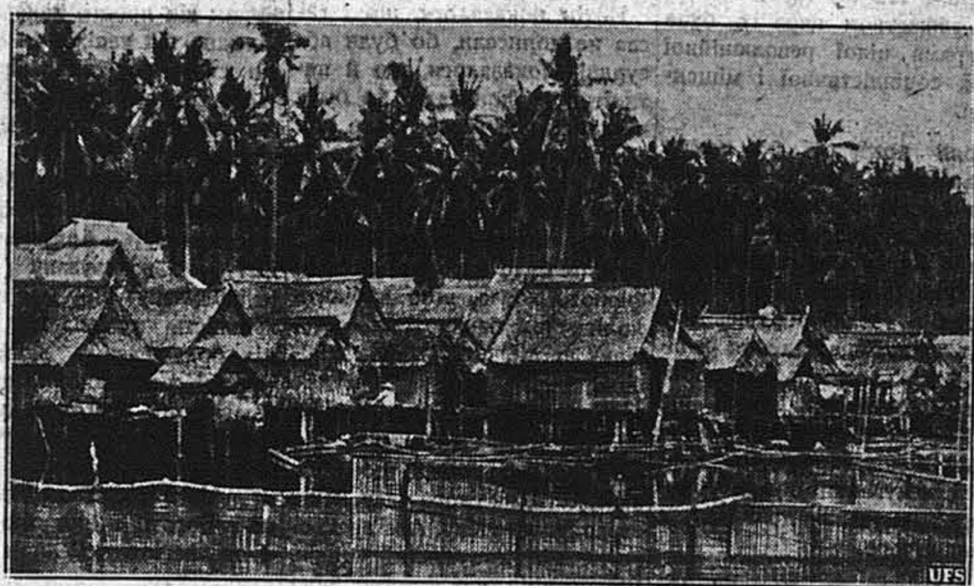
МАНЕВРИ ЛІТАКАМИ ПО ТИХОМУ ОКЕАНІ.

ГОНОЛЮЛЮ. — Американська фльота скріпила свої летунські бази в Гаваях до 45 великих бойових літаків. Кілька днів тому команда вислала туди формацію, зложену з 18 великих літаків, які в 20 безперервних годинах у повному порядку залетіли на місце призначення.

ДЕБАТА НАД ВИДАТКАМИ НА АРМІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Вслід за заявою президента Рузвелта, що Америка потребує збільшення видатків на збровння, в конґресі орґанізується ґрупа конґресменів, які будуть домагатися точнішої дебати над справою, в якій цілі та чому Америка потребує цеї збройної сили.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

РОЗСЛІДИ ФИЛИПИНІВ.

Це мешкання тубильців у Замбоанґа, на филипинськім острові Мінданао, де комісар Злучених Держав, Пол В. МекНот, веде тепер слідство над приявністю там 15,000 японців. Японську кольонію основано тут 30 літ тому і вона опанувала конопляний промисл. Комісар робить слідство над американськими промислами на островах.

ЦІНА ЧАСОПИСІВ ПІДІЙШЛА ВГОРУ.

Всі щоденні часописи в Торонті піднесли свою ціну. Те саме зробила більшість часописів по інших містах Канади та Злучених Держав. Причиною підвишки ціни є вища ціна паперу. Для часописів, що друкуються на ротаційних пресах, ціна паперу підскочила $7.50 на тоні. Ціна паперу, на якім друкується „Свобода", підскочила 10 долярів на тоні.

Говорячи про підвишку ціни часописів, торонтонський „Ґлоб енд Мейл" звертає увагу на свої старання вдержати високий рівень преси. Він старанно пересіває новинки і порівнює їх, щоби переконатися, котрі з них точні, а котрі ні. „Дивно буде вам почути", каже цей часопис, „що нашу редакцію засипає що дня пропаґанда, ніби-новинки, з яких, колиб їх друкувати, читач не відкрив би нічого іншого поза правду. Вони приходять з ріжних країв, головно з тих, де є диктатори. Нераз можна би заповнити цілий часопис такими новинками, що прходять задармо, однакож вони йдуть прямо до коша, а замісць того вживається новинок, на які можна покладатися, з певних джерел. Оце має багато до діла з вартістю часопису".

ПТАХИ-МАГОМЕДАНИ.

В диких недоступних джунґлях і лісах гарячих країв живе багато родів птахів, яких життя і звичаї ще зовсім нам незнані.

Англійський дослідник Лейк, що прослідживав життя птахів у східній Африці, знайшов там цікавого птаха, званого з лат. евелектес гордацеа, що має справжній гарем із жінок-пташок. Він залицяється рівночасно і до трьох-чотирьох самичок, яким будує гнізда в часі парування. Притому він є дуже дбайливим батьком і заздрим чоловіком, пильнуючи вважно, щоб чужий самчик не дістався до його жінок у ріжних гніздах.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН ДЛЯ МАТЕРЕЙ.

На зібранні товариства „Материнський Центр" у Ню Йорку рішено домагатися від конґресу ухвалення закону, на основі якого всі матері, що мають родити дитину, піддавалисяб лікарським оглядинам. Бо багато з них є заражені на сифіліс, який при родженні переходить на дітей. Колиб передтим защепити жінку, то дитину можна булоб урятувати від цеї недуги.

ЗАМІСЦЬ „ВІЧ" — „АІТІС".

Литва намагається знищити в себе те все, що нагадує польські впливи. В останніх днях литовський парлямент у Кавнасі видав закон, який зміняє назвища багатьох зпоміж двоміліонового населення Литви. Всі литовці, що мають назвища, закінчені на „віч", мусять змінити це закінчення на „аітіс". Литовські знавці твердять, що закінчення „віч" є польського походження. Прим. найбільший польський поет Адам Міцкевіч, що був литовського роду й родився в Литві, правильно по литовськи звався „Міцкаітіс".

Взагалі націоналізм, що під цю пору поширений у цілому світі, має великий вплив на заступання прибраних назв сутонаціональними, первісними. Приміром Ірляндія змінила свою назву на первісне „Ейр", Богемія на „Чехи", Японія на „Ніпон", Персія на первісне „Іран", Константинополь на „Істанбул" і т. д.

ЗА 16 ЛІТ ПОДРУЖОГО ЖИТТЯ 12 ДІТЕЙ.

Рекорд чисельности потомства здобула якась 40-літня Масперо, жінка ремісника в Серенґо (Італія), під Медіоляном. Впродовж 16 літ подружого співжиття повила вона 12 дітей. Остання чвірка, дві пари близнят, прийшла на світ в останніх 16 місяцях. Фашисти обдарили паню Масперо дарунками, а крім того представлять її Мусолінієві.

ФАРМЕР-УКРАЇНЕЦЬ ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЗА ДУШОГУБСТВО.

В поліційнім суді у Веґревил (Канада) відбулося прелімінарне переслухання в справі молодого українського фармера Миколи Бойчука з Кейлленд, обвинуваченого, що 28 грудня вбив свого наймита Миколу Погоріщука. Погоріщук робив у нього на основі урядової допомоги, за якою фармер дістає 5 долярів місячно і робітник 5 долярів. З зізнання виявилося, що наймит часто глузував собі зо свого господаря-парубка. В згаданий день Бойчуків кіт зайшов у кімнату Погоріщука. Погоріщук вдарив кота мітлою і Бойчук за те його виганьбив. Погоріщук вдарив тоді мітлою також Бойчука по руці. Це лишило на нім одинокий знак бійки. Бойчук кинувся до Погоріщука. Вигнав його надвір і там бив далі. Пізніше знайдено сліди крови довкола хати і в девятьох місцях далеко від хати були сліди, що там хтось упав і його хтось тягнув по снігу. В одній місці в корчах, коло сто ярдів від хати, знайдено сліди крови на деревах 6 стіп від землі. Убитий мав сім ребер зломаних і розбитий череп. Бойчук сам закликав сусідів і сам дав знати поліції, що вбив свого наймита.

ЛЮБИЙ СИНОК НЕ БУДЕ БІЛЬШЕ ПИТИ ГОРІВКИ.

Анрі Ґоті в Жонкієр, Кве., мав одинокого 5-літнього синка, котрому часто давав покушати горівки. Хлопець не відмовлявся. Одного дня дав хлопцеві випити і відставив фляшку на бік. Вночі хлопчик встав, дістав фляшку і зачав пити. Випив горівку і сів пяний у своє крісло в кухні. З крісла скотився пяний на підлогу, а по підлозі дув холод від дверей, хлопець простудився і дістав запалення легенів. Коли батько встав рано, хлопець лежав на підлозі холодний і майже нежививий. Лікар не міг йому помогти. Хлопець умер і вже не буде більше пити горівки.

КОЖНИЙ УКРАЇНЕЦЬ МУСИТЬ МАТИ УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС

ЛЬВІВ. — Не допустім до культурної асиміляції українського народу! Ставаймо масово передплатниками українських часописів! Закладаймо в кожній місцевості комітети для пропаганди і поширення нашої преси! Ось із такими кличами підходить „Новий Час" до всіх українських діячів у краю і до всього українського громадянства.

Чужа преса — чужі ідеї.

Не читати своєї преси, значить не бути під впливом і світоглядом того, що заступає інтереси українського народу. Читати часописи наших ворогів, значить підпадати під вплив світогляду й ідей, ворожих інтересам та існуванню українського народу. Крім цього чужинною пресою наш нарід асимілюється. А культурна асиміляція — це найгрізніша асиміляція. Колиж наш нарід засимілюється культурно, він перестане бути народом українським.

Мусить дбати за пресу — ціла нація.

Ось тому кожний українець мусить обовязково стати передплатником українського часопису. Всі ми мусимо собі освідомити, що не будь нашої преси, не буде й нашої ідеї й нашої національно-політичної програми. Тому ціла нація мусить подбати, щоб справа української преси, як засобу боротьби за своє існування й буття, стала найпершою вимогою нашого життя.

БОЛИТЬ ЇХ ПРАВДА.

ВАРШАВА. — Посол до варшавського сойму, Валевскі, нарікав, що за границями Польщі не добре говорять про внутрішнє положення краю, особливо в пресі англійській і американській.

ДОПОМАГАТИ ІМІҐРАЦІЇ!

ВАРШАВА. — Допомогти морально й матеріяльно розкиненим по світі полякам! А є їх коло 8 міліонів. Так говорено в буджетовій комісії польського сойму. І стверджено, що польська іміґрація це велика поміч Польщі, бо вона обороняє Польщу в чужих краях, часто їй ворожих.

Д-Р МАКУХ ДАЛІ ГОЛОВОЮ.

ЛЬВІВ. — При кінці грудня м. р. відбувсь у Львові Конґрес Української Сосіялістично-Радикальної Партії (УСРП). Висловлено довіря теперішньому голові партії, І. Макухові, та вибрано його поновно головою.

„ВІДПЛАТА" ЗА ВИЛЬНО.

ВАРШАВА. — Ґенерал Желіґовскі, відомий зо свого безправного наїзду на Вильно, дістав від соймової військової комісії, якої він є головою, вотум недовіря. Сталося це тому, що він критикував урядовий розпорядок, яким іменовано маршалка Сміглього Ридза першим громадянином попри президента держави. Желіґовскі казав, що тим чином створено в Польщі подвійну владу, а конституція на те не дозволяє.

ВЕЛИКІ ЖЕРТВИ БОМБАРДОВАНЬ.

БАРСЕЛЬОНА (Еспанія). — Повітряні ескадри ґен. Франка сильно бомбардували кількома наворотами Барсельону і Валенсію. Є сотки жертв. А жертвами впали головно цивільні люди, і то жінки та діти. Ґен. Франко хоче тими бомбардуваннями довести чим скорше до закінчення війни. Та американський кореспондент сумнівається, чи це вдасться осягнути того роду боротьбою, яка викликає тільки ще більше завзяття.

ВИДНО, ЩО ДОВІРЯЮТЬ.

БЕРЛІН. — Американський кореспондент подає, що Німеччина проголосила державну позичку на 1 біліон марок. Зголосилося охочих позичити більше, ніж було треба. Тому збільшено ту позичку на 200,000,000 марок. Кореспондент додає, що це є доказом, що загал має до уряду довіря.

МАЮТЬ РОБОТУ ДЛЯ ЧУЖИХ.

БЕРЛІН. — Німеччина буде змушена спровадити до краю яких 200,000 чужинецьких робітників, щоб виконати на час пляновані роботи. Якби були гроші, то можнаб зужити ще вдвоє стільки чужинецьких робітників.

НЕМА ТО, ЯК „ПАРЛЯМЕНТ" У СОВЄТАХ.

МОСКВА. — Наради щойно скликаного совєтського „парляменту" вже відложено. „Сесія" тривала 8 днів. В тім часі ні одного разу не числено, хто з послів присутній. І не було з нічийого боку ні одного найменшого спротиву, чи якоїсь поправки. І не предложено „послам" ні одного якогось законопроєкту. Одиноким справжнім заняттям послів було брати участь у ріжних парадах. Вони те й робили.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЙМО ВІДПОВІДЬ

Як цього року не наспіла до українців в Америці відозва у справі коляди на „Рідну Школу", то ми відразу зорієнтувалися, що тут щось не добре. Це трапилося перший раз від непамятних літ. Ми догадувалися, що певно „нормалізація" дійшла вже аж так далеко у своїй безграничній „доброті", чи там глупоті, що польська влада зачала робити перешкоди навіть українській коляді на допомогу „Рідній Школі". І так дійсно було. Як воно точно було, не знаємо. „Рідна Школа", як видно дрижить за своє існування і лякається навіть щось до нас написати, щоб таке писання не дало польській владі притоки до її розвязання. А про таке розвязання, пише тепер польська преса щораз більше. І розвязанням відгрожується „Рідній Школі" польська влада вже цілком отверто і ясно — на папері. Ось тому і про заборону коляди на „Рідну Школу" довідались ми властиво доперва тепер. І то з короткої новинки, яку поміщено в старокрайовій пресі.

Завважимо, що цю заборону видала польська влада в тім часі, коли збирався у Львові на наради „Народній Зїзд", себто зїзд делегатів Українського Національно-Демократичного Обєднання (УНДО), тої партії, яка заключила з польським урядом в 1935 році „угоду" з нагоди виборів до польського сойму та сенату і започаткувала нею нову політичну „еру, т. зв. „нормалізацію", добросусідське співжиття між українцями і поляками, себто вирівнювання ріжниць при помочі переговорів, конференцій і т. п. отсей зїзд мав сказати своє слово про цю „нормалізацію", про те, чи вона принесла українському народові, шкоду, чи користи. Та, здається, що найкращу відповідь дала таки сама польська влада, коли, мов на глум, не дозволила українцям на українській землі навіть на коляду на українську наскрізь культурну ціль. І то не дозволила в тім моменті, коли українці зібралися на політичну нараду, на якій мали обговорити вигляди на можливість ділити з Польщею до якогось порозуміння, стоячи, очевидно, на ґрунті повної льояльности до польської держави.

Коли мова про нас, то, як відомо, для нас ніколи не було сумніву щодо цього, що нормальним вислідом „нормалізації" буде її цілковите скрахування. І вона дійсно скрахувала. І то проявилися поганіше, як можна було припускати. Так, що вже самі „нормалізатори" заповідають поворот до гасла „ВІРИ У ВЛАСНІ СИЛИ НАРОДУ". Та заки про те все заговоримо основніше, хочемо звернути увагу нашого громадянства на те, що ми в Америці не маємо до чого „повертатись", бо ми завжди тільки ту віру у власні сили нашого народу проповідували і її визнавали. І в імени цеї віри взиваємо й тепер все наше громадянство дати ГІДНУ ВІДПОВІДЬ ПОЛЬСЬКИМ ВАРВАРАМ і зложити щедру коляду — нашій „Рідній Школі".

О. С.

НА ЧІМ ТРИМАЄТЬСЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РЕЖІМ?

Принято говорити про большевизм, як про щось одноцільне; що таке саме є тепер, як було і двацять літ тому. Тимчасом, коли не в дусі самого большевизму, то в його основних підставах зайшли великі зміни.

Передвоєнний большевизм основувався на величезних симпатіях, які мало серед робітництва ліве, большевицьке, крило рос. соц.-дем. партії. І на його програмі, в її політичній частині („геть із самодержавством царя"!), була програма цілої революційної Росії, соціялістичної і міщанської.

Коли прийшов до влади большевизм, коли розігнав всеросійські Установчі Збори, ліберально-революційна демократія відсічкнула від нього. Але її нерішучість, а натомісць яскраві гасла большевизму („геть війну!" „вся земля селянам!" — зєднали йому прихильність ширших шарів, які тоді ще не бачили, що за гаслами Леніна-Троцького криється нечуваний обман і цинічне прямування до влади, а більш нічого.

Але всеж у перших місяцях і роках по захопленні влади, в періоді громадянської війни, большевизм усе ще не тратив симпатій серед російських мас. Поперше, тому, що білі генерали йшли на нього війною з неприкритим бажанням: привернути цареві самодержавство, а поміщикам землю. Подруге, тому, що протиселянська політика большевизму (колективізація) не починалася ще. Отже обдурене село могло ще банити в большевизмі оборонця проти поміщиків.

Дальше, очевидно, все змінилося. Большевизм показав роги і ціле село відвернулося від нього. Але він потрапив зробити так, що робітництво голо коштом села, отже й тримало з режімом. Потім прийшла черга на робітництво. Безглузда економічна система соціялізму допровадила країну до голодової пропасти. Всі ширші верстви народу були проти большевицької партії і її вождів. Але за тими вождями була вже, в добі захльороформування мас, зорганізована поліція (Чека, ГПУ), армія і партія, ота нова совєтська буржуазія, яка чулася як сир у маслі, живучи коштом ограбленого й обкрадженого народу. Зрештою ширші партійні маси все ще складалися з ентузіястів, які вірили в партію, в її кличі, вте, що вона запровадить рай у СССР, в лікуючі гасла ріжних пятилітки...

Потім показалося, що і гасла не дописали, бо були абсурдні. Показалося, що й пятилітки не дописали, бо були нездійсняльні. Треба було шукати винуватих, і тоді покотилися голови **нової совєтської буржуазії**: апаратчиків, бюрократів, офіцирів, партійників... Требаж було народові дати офірного козла, щоб вибілити політичних банкротів — верхівку партії, що правила країною.

Тоді зворохобилась і сама партія. Вона побачила, що курс був фальшивий, що треба завернути, як свого часу Ленін завернув до Непу. Але до цього не міг допустити Сталін. Він розумів, що кожний лібералізм, кожне допущення мас до слова в державних справах змете режім. Тому зачав нищити свою останню опозиційну підпору: партійну верхівку.

У щож тепер обдурені маси мусіли вірити? В соціяльну революцію? З неї під впливом фашизму, гітлеризму, виступу Японії і невдачі в Еспанії, а передтим в Угорщині — мусілося зрезиґнувати... В соціялістичний рай у СССР? Пятилітки доказали, що це гумбуґ. У непомильну політику партії? Алеж партія перестала існувати, переторбившись у совєтську бюрократію. В партійну „лінію" теж не можна було вірити, бо вона мінялася кілька разів до року. В щож, у когож лишалося вірити? Тут то Сталін дійшов до останньої точки: він просто наказав, незалежно від успіхів чи неуспіхів своєї політики, вірити в нього, в його непомильність, геніяльність і провідціяльність...

Ось до чого звівся большевизм: **з невимушеної віри мас у спасенність большевицької ідеї — в наказувану (але неісповідувану) віру мас в непогрішність тирана...** Ця еволюція большевизму, який стратив усі свої підпори, не ворожить йому довгої будучини. Як не оглуплюванов народ, він довгий час вірити в непомильність одної людини, яка не є Богом і яка пливає в крові, не може. Реакція наступить хутко...

ДВАЦЯТЬЛІТТЯ СОВЄТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Дня 24. грудня 1917 року відбулося перше засідання українського большевицького „уряду" в Харкові. Це вистарчає на те, щоб з Москви тепер наказано святкувати врочисто 20-ліття УССР. І його відсвятковано, але зовсім не врочисто. В київській опері відбулася „демонстрація єдности з великим московським народом". Зявились делегації „найкращих людей України" і те саме з людей з Москви. Голова київської міської ради, Нашко запевняв у своїй промові, що розвиток „соціялістичної" України запевнив союз з московськими селянами і робітниками. А голова делегації московських стахановців, Плетньов, плів довго про буржуазних націоналістів, що намагаються відірвати Україну від СССР, і твердив, що хоч народи СССР говорять своєю рідною мовою, то вони говорять разом з тим і мовою партії Леніна-Сталіна. Тим властиво „свято" і закінчилось.

Майже ціле число „Ізвестій" з 24. грудня м. р. присвячене Україні. Передову статтю, в якій майже нема справді ані одного слова про Україну, що не було вже тисячі разів сказане при ріжних нагодах, перекладено там „українською" мовою, очевидно для однозгідного передрукування в Україні. Українську мову в ній збагачено такими перлинами, як „двацять років назад" (тому), (в дійсностіж щонайменше 200 років назад), „вторглались, вітчизняний, ставленик, ртуть, свинець, безстроковий, живорадість, вершок, посягнути" і т. і.

Найактуальніший в тім числі є без сумніву дві статті Сталіна. Першу з них, „Український вузел", написано вперше 14. III., 1918 р., в ч. 47 „Ізвестій". Сучасне становище України має в своїй основі стільки подібности з тодішним, що для зрозуміння з московського боку треба справді більше відваги ніж розуму. А саме, в статті між іншим говориться: „В кінці лютого ще перед заключенням миру з Німеччиною Народній Секретаріят УСР післав делеґацію до Берестя з заявою, що він годиться підписати умову з Німеччиною, яку заключила колишня Київська Рада. Гофман не приняв делеґації Народнього Секретаріяту, заявляючи, що він не бачить потреби в мирових переговорах з нею... Проти чужинецького ярма, що посувалося з заходу, Совєтська Україна підноситься на визвольну „отечественную" війну. „Отечественная" війна, розпочата на Україні, має всі вигляди дістати всебічне підтримання цілої Совітської Росії... На Україні завязується тепер основний вузел цілої міжнародньої сучасности, вузел робітничої революції, що розпочалася в Росії, та імперіялістичної контрреволюції, що йде з заходу. Чи ненажерливий звір імперіялізму не зломить собі карк на Совітській Україні, чи не до цього провадить логика подій?"

До чогож справді допровадила льогика подій? Чільний німецький щоденник, що писав недавно про „політичну долю України", визнав, що національний рух в Україні тепер міцніший ніж 20 років тому. З Москвою чи з її українськими підніжками Німеччина має охоту говорити менше, ніж колись. „Отечественная" війна в Україні звернулась проти Москви, яка тримається в Україні лише кривавим терором. Міжнародний узол в Україні лишається нерозвязаний. Останніх представників „робітничої революції" Сталін повистрілював. Для цілої Европи робиться все зрозуміліше, що найтемніша імперіялістична реакція сунеться зо сходу, з Москви. Хто зломить собі карк у совєтській Україні, будемо незабаром бачити.

Пророком показався Сталін і в другій статті, передрукованій „Ізвестіями" з газети „Жизнь Національностей" ч. 4, 1/XII, 1918, де він писав між іншим у статті „Україна увиляняється": „Тоді, коли німецький імперіялізм доживає останні дні, англьо-французькі імперіялісти скупчують війська і готують десант в Криму для окупації України. Разом з тим на поверхні випливає „українська Директорія" з гаслом старої „самостійности" на новий лад. Але справжня боротьба на Україні ще прийде. Ми не маємо сумніву, що український совєтський уряд дасть належну відсіч непроханим гостям, гнобителям з Анґлії та Франції..." Але що сталося в дійсності? Справжня боротьба в Україні прийшла і триває далі. Німецька нація переживає перші роки свого державного відродження. „Гнобителі з Анґлії та Франції", намагаючись відновити старі Росію в Україні при допомозі Вранґеля та Денікіна, помогли большевицькій Москві опанувати Україну, але й західні великодержави розчарувалися гірко в московських уряді тепер, як і він у них...

Двадцять років у житті нації речинець відносно невеликий, але для України вони рівні століттям. Впродовж цих двох десятків років Україна втратила більше своїх дітей, ніж впродовж світової та визвольної війни. Але вона здобула і незмірний національний скарб: ненависть до московських напасників і гнобителів та незломну рішучість у боротьбі за національно-державне визволення. З цим боєвим гаслом на національним прапорі продовжує Україна стару боротьбу і в новім році. — (Офінор).

М. Д.

ПРЕСА ЯК ЗБРОЯ

Промовець-агітатор, що вмілим добором арґументів, реторичною досконалістю в їх виголошуванні бере за серце товпу з кількохсот чи кількох тисяч слухачів, уважається людиною важною, часто — небезпечною. Мистецтво опанувати людей не буком, чи револьвером, а живим словом і нічим більше, є — як мистецтво велике, як зброя — грізне. Наскількиж більше мистецтво і грізніша зброя є в слові друкованому, особливо друкованому що днини, у слові, що впливає на десятки тисяч читачів. Не диво, що великі знавці людей і людських справ в останніх двох століттях, у яких друковане слово в формі преси стало доступне найширшим масам, уважали це слово за могутню силу, рівну царям.

Колиб не преса, то, хто зна, як воно булоб із розвитком англійського парляментаризму XVIII. ст. в напрямку до повного лібералізму, з Великою Французькою Революцією... Колиб не герої - редактори від англійця Вілка на початку XVIII ст. до нинішніх більших і менших його наслідників, що на барикадах, паперових, та тим неменше могутніх, борються за свободу й права людини і громадянина — хто зна, чи селяни середньої і східньої Европи не робилиб іще й до нині панщини... Колиб не національна, безстрашна і непідкупна преса — хто зна, чи існувалаб нині в Европі і половина держав з числа тих, що є новішої дати, ніж свобода слова й друку...

Що там нишпорити по історії націй. Загляньмо лише до нашої. В тому, що ми нині є **таки** нація, хоч і недержавна, є спора пайка заслуги нашої преси, від славної памяти „Зорі Галицької" починаючи. В тому, що ми нація **лише** недержавна, є спора пайка вини тих сил і чинників, що в золоту добу лібералізму в другій половині XIX. ст. не дали нашій пресі підпори до ролі преси, напр. чеської в тій же добі.

Преса поневоленої нації — це дзвін на тривогу і боєва сурма і часто — похоронна трембіта. Барикада, паперова, та важлива, ключова; на ній щоденно йде бій за права нації, за її внутрішній лад, за її душу. Де бій і білі плями вподовж і вздовж шпальт частенько демонструють, що і в цій боротьбі є втрати.

Преса поневоленої нації — це не ліверантка ковбас гнилої сензації, видуманих або роздутих інформацій - качок; не туба для схудобіло-кур'єркового реву. Преса поневоленої нації — це громадянська трибуна, парлямент, суд, совісний учитель і дорадник, безкорисний оборонець кривджених. Шляхотна зброя, гостра й чиста.

У нас ця зброя особливо чиста, та — неособливо гостра. З причин, не завжди, або й мало коли залежних від тих, хто покликаний нею шермувати...

Уявім собі, що сталося чудо: „Курєрки", „Веки" й тому подібні „вийце вечорне" одної прекрасної, достопамятної, історичної, епохальної днини втратили **своїх кількадесять тисяч українських читачів.** І що ті читачі повернулися до української преси. І платять за неї **таксамо точно,** як досі платили за курєрки...

Читач певно вже підскочив на радощах: „Та цеж булоб прекрасно, чудово, пане добродію! Нижче підписаний автор статті ловить себе на гарячому; він забіг у царство мрій...

„Правда, правда. Чехи („слованскі жиди", пиво, кнедлічки і т. п. проза) були в своїм часі ще гірші мрійники. Австрійська цензура припинила була раз одну чеську газету щось на цілий рік. Читачі тої газети заманіфестували своє становище тим, що цілий рік точно слали передплату. Ця газета **була зброєю навіть тоді, як взагалі не виходила.**

Поблагословиж і нас, Господи, хоч якою пайкою таких словянсько - жидівських інстинктів!... — („Новий Час").

Ів.

Гнат Ярашенко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(8)

Беручи жінку й доньку, сотник погадав собі, що лише з двома козаками в такі сторони таки не дуже безпечно їхати і до конвою взяв десять козаків. В останній хвилі причепився до них піп, бо велику мав охоту далі жити з родиною Настарського. Панотець Жук старий вже був, та все ще здоровий і крепкий. Колись він козакував. Рушницею і шаблею орудував несогірше. Товариство сотника доповняли: хлопець до обслуги, Олекса, дівчина Ксенька і погоничі. Настарський, його жінка і донька, їхали візком. Провід у поході сотник передав синові, котрому Солоняк дуже докладно розказав про шлях на Зубрин і обіцяв по дорозі лишати знаки.

Солоняк не поїхав разом з товариством, бо три дні раньше сотник вислав його з листами від полкової канцелярії і від себе до Кіндиса. Письмо з полкової канцелярії звіщало колишнього підстаросту, що Зубрин перейшов на власність війська і як раньше староста від короля дістав був Зубрин, так тепер від війська дістав його сотник Настарський. Сотник в своїм письмі приказував, щоби Кіндис вичистив хату і приладив її для родини сотника і цілого його товариства. Коли би не годен був цього зробити, писав сотник, то нехай полишить це Солоняковi.

Літо вже минялося, надходила осінь. Було по живах. На полях їжилася жовта стерня. Тільки спізнений овес стояв десь недесь в копицях. Листя на деревах вже зачинало діставати ріжні краски. У воздусі чути було, що рухливому життю літа приходить кінець і незабаром різпічнеться зимовий відпочинок. На ланах і на дорогах мало було руху. Люди зібрали те, що їх Бог дав, і господарили на своїх обійстях. Такою то тихою, малолюдною стороною їхало товариство сотника Настарського. Воно було добре засоблене й обезпечене. Кожний, не виключаючи отця Жука, мав рушницю, шаблю й пістолю. На окремім возі було за ще запасна зброя і амуніція. Харчів був запас на цілий місяць. Сотникова своєї аптики не лишила вдома. Взяла цілу скринку всякого зілля, ріжних крапель, порошків і мастей. Так товариство їхало поволі, попадаючи по дорозі на знаки, полишені Солоняком.

Солоняк підїхав до Зубрина без ніякої пригоди. Загадав поводитися так, наче би перший раз був там. Коли вже вїздив на майдан, званий ринком, з противної сторони показався інший їздець. Великий і дужий був хлоп. Його, також великий і сильний кінь цілий був злитий потом і захляпаний піною. Мабуть здалека надлетів чвалом. Теж ступав поволі. За ним бігли два бурі італійські хорти. Одітий був з козацька, в малій смушковій шапці, в синім жупанику, стягненім шкіряним поясом, в довгих чоботах і з перевішеним через плечі батогом. Червоне, corокате лице було препогане. Ще більше дикою й щілкою робив її цілкою найжений рудий вус. Малі, неспокійно, глибоко осілі чорні очі були заслонені найженими бровами. Обвислі, від горяча чи від хороби, порозсідані усто вигляджали як покалічені. Хоч мав не дуже панський вигляд, з його лиця і з його рухів мож було вичитати буту і самоволю.

Побачивши Солоняка з одягу судячи ні то козака, ні то міщанина, Кіндис став до нього пильно призиратись і поволі наближався до нього. Посвистуючи і цікаво розглядаючися, Солоняк підїхав до хати, на котрої порозі стояв старий жид, й спитав:

— Куди на замок?

Жид показав рукою і Солоняк справив туди коня. Другий їздець, побачивши це, потис коня і, перемявши Солоняка, спитав:

— А кудиж то?

Запитаний глянув на питаючого і відповів:

— Провідник мені непотрібний. Сам знайду дорогу.

Лице рудого почервоніло і він крикнув:

— Потребуєте провідника, чи ні, то всеж таки балакайте покірніше, бо ви на моїм ґрунті!

— Неправда! — сказав Солоняк коротко.

Рудий стрясся і не свідомо стис коня так, що той став дуба і їздця троха не скинув. За це добре дістав батогом.

— Хто ви?! — крикнув рудий, визвирившися на смільчака. — Як смієте...

— Не горячкуйтеся! — відповів Солоняк з усмішкою на лиці.

— Я тут пан!

— Неправда! — повторив Солоняк.

Рудому очі набіглись кровю.

— Кажи, що ти заодин!

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІРБОРН, МІЦ. На річних зборах відділу 141 вибрано такий новий уряд на 1938 рік: Іван Даско, предс.; Йосиф Якіма, кас.; Евстахій Бутковський, секр., контр. комісія: Йосиф Польовий, Ілля Медвідь і Петро Попович. Вибори переводив Йосиф Польовий. Вибори оправдав делегат д-р Іван Кузь. — Е. Бутковський, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ВОНИ РОБЛЯТЬ ДЛЯ ПРИЄМНОСТИ.

Заряд нюйорського бюра „адміністрації поступу праць" для освіти дозрілих людей розслідив цікаве питання: що люди люблять робити з вільним від заняття часом.

Що відповілиб ви, якби так нам хто завдав це питання? Чи не подумалиб ви про товариські забави, як карти? Або про пиятику? Або про відвідини знайомих і сплетничання з ними?

Отже, за розслідом згаданого бюра, ви не вгадалиб. Найважнішою розривкою дозрілих людей, розслідженим цим бюром, є читання книжок. Доперва за читанням книжок ідуть інші розривки, як слухання радія, ходження до фільмових театрів і т. п.

Які розривки краще? Читання книжок, слухання радія й оглядання фільми, чи карти, килішок і товариські сплетні?

СЛАВА, ЧИ НЕЧЕСТЬ?

„Адміністрація поступу праць" збирається до широко закроєної кампанії проти одного явища в Америці, котре вона називає великим соромом для Америки.

Так називає це урядове бюро факт, що в Америці на 122 міліони населення в 1930-тім році знайшлося 4 міліони 250 тисяч осіб, що не вміли писати ні читати.

Коли американці вважають це національним скандалом для себе, що на кожну сотку осіб є 3 неграмотні, серед української іміграції на кожну сотку осіб є принаймні 50 неграмотних, а ми цього національним скандалом не називаємо.

Коли американці збираються вчити навіть цих 3% неграмотних, українці своїми 50% не журяться.

Як американці своїх неграмотних вважають скандалом, ми для неграмотних рівні права придумуємо і в нас деякі грамотні признають себе неграмотними.

Як так далі піде, то за неграмотними американцями хіба зо свічкою в білий день шукай, а серед українців неграмотні нагороди за неграмотність будуть домагатися.

Де ми їм медаль настарчимо!...

ВІДНОШЕННЯ ДО ТІЛЕСНОЇ ПРАЦІ.

В американських газетах появилася фотографія студентів дітройтського університету Вейна, піддержуваного міськими грішми. На фотографії зображені студенти, заняті науково, як місити хліб і робити чай. Студенти одіті в фартухи й високі, білі кухарські шапки на голові.

„Гарні мені студенти!" — сказав би хтось із наших. „То до університету треба йти, щоб учитися хліб місити або чай варити? Хібаж не на те університет, щоб учитися „високих" наук, як права, медицини, інженирії? І на такі університети мається видавати гроші з податків?"

Якби це сказав студентам або професорам, то між ними певно знайшлисяб такі, які спиталисяб: „Чим мішення хліба гірше від мішання цементу, якого вчать на інженирії? Або чим варення чаю гірше від варення медицини, що його вчать на фармацевтиці?"

А потім пішло би питання: „Звідки ця погорда до мішення хліба або варення?"

І справді, звідки ця погорда? З панщинних часів, як пани займалися „вищими" справами, а хлопи „нижчими", чи пак, властиво, коли те, що пани робили, вважалося високим і гідним поважання, а те, що робили хлопи, низьким і гідним погорди?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО СТАЛІНСЬКИЙ ЛАД.

Що хвилі долітають до нас просто неймовірні вісті про господарку большевицького уряду в Україні. Не раз і не два приходилося нам про те чути і читати по ріжних часописах, який то большевики створили в Україні „рай". А скільки то ріжних вісток доходить до нас просто від наших братів з того „раю"! Недавно читав я крайовий часопис „Наш Прапор", котрий передав одну з дум, яку собі сам народ уложив про теперішнє життя. Ось яка це дума:

Колись була Україна
З багатством, красою,
А тепер, де не заглянеш,
Скрізь нужда з бідою.

Взиваєм світ: подивись,
До чого ми дожились:
Ні корови, ні свині,
Тільки Сталін на стіні.

Вже з тих кількох слів можна пізнати, як цей народ там живе: що нічого не має, тільки одного Сталіна на стіні... Цей той кровожадний вожд, що його кажуть вважати за божка. І нині є ще багато таких наших людей в Америці і в краю, що дають дуритися большевицьким агентам і вірять у цей рай, що його створили большевики під проводом Сталіна. Та з кожним днем щораз то менше є таких легковірних. Зате щораз більше є таких, що переконані, що Сталіновий „рай" це дійсне пекло на землі.

Микола Горішний,
Ню Йорк, Н. Й.

У СПРАВІ УЧАСТИ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

Чи повинні українці брати участь у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році? На це питання може бути тільки одна відповідь: так. Як бувший член дирекції Української Виставової Корпорації на Світовій Виставі в Шікаго в 1933 році, читаю натяки деяких читачів на невдачі, а зглядно на фінансові клопоти, яких ми тоді зазнавали.

Щоб такі натяки не відстрашували українців (мовляв, який хосен принесла нам участь у Світовій Виставі в Шікаго?), позволю собі навести приклад, як українці в старім краю задивляються на цю справу, а властиво, як оцінюють нашу участь у згаданій виставі.

В календарі „Для всіх" з 1936 року, в статті „В боротьбі за місце у світі", автор наводить досягнення на ріжних ділянках людської культури, поіменно вичисляючи, на яких царинах і що ми, українці, осягнули. А також, яких засобів ми вживали, щоб дати про себе знати світові. І от що пишеться в тій статті про нашу участь у згаданій виставі:

„Але найголовнішим пропагандним чинником у всій нашій роботі останніх років була участь українців у всесвітній виставі 1933 в Америці. Завдяки старанням головним чином американських українців ми мали на тій виставі свій окремий, вибудуваний в українськім стилі павільон, у якому мали можливість показати цілому культурному світові те, на що спромігся наш поступ в останніх часах. Моральне значіння цеї нашої участи у виставі — кольосальне".

Можна би ще навести більше таких голосів. Та згадаю ще хіба те, що літературно-мистецький журнал у Львові, „Назустріч", помістив у своїм 8 ч. з 1934 року на цілій першій сторінці гарну статтю про значіння шікагоської вистави. Та годі передавати цілий зміст, бо це забралоб забагато місця.

Не є моїм завданням оправдувати, або заперечувати деякі помилки і неточности в заряді і провадженні павільону. Але з дальшої перспективи це все є дрібничкою в порівнянні з користю, яку наша участь у виставі в Шікаго в українській пропаганді принесла.

Беручи це під увагу, ми мусимо і тепер рішитися взяти участь у виставі і мусимо вибудувати свій власний павільон, тимбільше, що це більше, ніж певне, що наші „опікуни" поляки і москалі захочуть використовувати наше народне мистецтво на користь їх власного народу. Отже краще буде, коли ми самі будемо себе репрезентувати. А ми себе гідно зарепрезентуємо тільки тоді, коли матимемо свій власний павільон.

Я поділяю думку деяких попередніх дописувачів, щоб на ціль вистави оподаткувало себе все свідоме членство українських запомогових організацій і інших.

Евген Команишин,
член 221 від. У. Н. Союзу в Шікаго, Ілл.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 18-го січня помер у Нюарку, Ню Джерзі, ОСИП ПАВЛУСЬ, довголітній член відділу 152 У. Н. Союзу.

Осип Павлусь родився в селі Дичкові, повіт Тернопіль, Західня Україна, 20-го травня 1887-го року. До У. Н. Союзу приступив у 1924-тім році. Покійний був щирим Союзовцем і живо цікавився народними справами. Оставив дружину Катерину та сина й дочку.

Похорон відбудеться в суботу, 22-го січня, в 9-тій годині рано з похоронного заведення Мирона Литвина, 383 Морис Евеню, Нюарк, Ню Джерзі, звідки похорон піде до укр. греко-кат. церкви в Нюарку.

Земля Йому пером!

З українського життя в Америці

БРУКЛИН, Н. Й.
Відкриття нового Народного Дому.

Бруклинські українці набули другий з черги Український Народний Дім. Перший раз ті самі українці, зорганізовані в тих самих організаціях, закупили були український народний дім під назвою „Українська Хата". Здавалося тоді, що громадське життя почне процвітати. Та ті, що так думали, помилилися. Бо тодішній статут „Рідної Хати" був безпартійний і це дало нагоду большевикам і їх симпатикам стати членами бувшої „Рідної Хати". Коли їх уже було більше, вони стали агітувати за уділи, представляючи зиски, які будуть мати люди з уділів. Остаточно вони обернули цю „Рідну Хату" на комуністичну каплицю. Бо якимсь чудом перерobили статут і дозволили вступати в члени корпорації і немісцевим громадянам. Після того вони швиденько розпродали уділи в Ню Йорку і поза Ню Йорком. Говорили вони: „Буде нас більше, скорше сплатимо довги".

Так тяглося аж до процесу членів Союзу Визволення України в Києві, в якім большевицький суд почав судити українських патріотів. Тоді українські національні товариства хотіли скликати протестаційне віче, а большевицькі громили поскликали зі всіх сторін большевицьких прихильників, щоб розбити віче щоб люди не дізналися правди про те, що діялось в Україні. Большевикам таки вдалося недопустити до влаштування віча в „Українській Хаті", в яку бруклинські українці вложили стільки своєї кервавиці. Але віче відбулося того самого дня в парохіяльній салі під церквою. Люди вислухали вважно бесідників і тоді записали пімсту.

Вслід за тим Український Демократичний Клюб покинув „Хату" і перенісся під число 186 Бедфорд Евеню. Рівночасно Клюб дав приміщення в своїм домі і усім іншим українським національним товариствам. Всі вони покидають Хату. Далі в Клюбі зорганізовано відділ Союзу Українок. Жіноча громада зеднує біля сто членць. Зорганізовано також клюб молоді.

На початку всі кричали, що Клюб не вдержиться і до трьох місяців розлетиться. Та Клюб видержав вісім літ. Громада зорганізувалась. До зорганізування громади доложив чимало труду місцевий парох, о. Антін Лотович, бо нераз на більші віча відпускав даром церковну салю. Він також закликував нарід до єдности.

У висліді цеї вісім-літньої невтомної праці бруклинських українців закупили свою хату під назвою „Український Національний Дім". Він міститься при вул. Гренд ч. 216—18; попри нього переходить трамвай, а також недалеко є станції собвеїв, отже до нього легко можна приїхати з кожного кутка Ню Йорку, а також з дільниці Квінс, Бруклин і Ричмонд Гил.

В нутрі дому і назверх іде перерібка. Приміщення для великого склепу, що приносить місячно $135 чиншу, вже готове. Також вставлено центральне огрівання. Перший поверх займає Український Демократичний Клюб, і там є саля для загальних мітінгів і для братств. Другий поверх має займати велика саля на вистави, концерти, великі віча і т. п. Є в тому Домі також усякі приміщення і вигоди для молоді.

Перші річні збори Українського Демократичного Клюбу у власному Домі відбулися в неділю, 26. грудня м. р. Збори відкрив предсідник Клюбу, Г. Бардак. У своїй промові він представив усі ті труднощі, які мусів побороти Клюб, та висловив радість з цього приводу, що ці труди увінчались успіхом.

Відразу вписалося на тих зборах кілька нових членів і є надія, що наш Клюб буде зростати та здобуде собі сею працею признання не тільки серед своїх, але також серед американців.

По звіті урядників ухвалено старому урядові вотум довір'я і вибрано поновно той сам уряд, з винятком секретаря М. Костева, який відказався від уряду тому, що далеко мешкає. Секретарем вибрано Д. Сенюту.

Як що року, так і тепер Клюб ухвалив на Рідний Край $30: на Рідну Школу $10, на визвольну боротьбу $10 і на інвалідів $10. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

По зборах відбувся вечерок, на котрім були присутні урядники Народного Дому, представники всіх братств, товариств і жіночої громади. По перекуску гром. Г. Бардак представив диригентів: В. Савицького з Бруклина, М. Фатюка з Йонкерсу і Т. Каськова з Нюарку, які приготовляють концерт для Народного Дому. Вечерок закінчено в гарному настрою.

Громадянин.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. С., Гленбрук, Конн. — Таких відозв не оголошуємо. Про те ми вже нераз писали і подавали причини, чому так поступаємо. Очевидно, що Ви збираєте на ту ціль. А як хочете оголосити відозву, то вишліть від тут завязаного комітету і пишіть про допомогу громаді, а не інакше.

П. С., Ню Йорк, Н. Й. — Вчора була редакційна стаття, в якій саме писали ми, що вже крайня пора, щоб ми не ходили навіть на такі зібрання як те, де за намовою якихсь Рибаків і тим подібних намагаються втягати наших робітників до якоїсь „Партії Праці", в котрій ми булиб наймитами.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЯК МИ ПОМАҐАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Ювилейний дар „Просвіті".

З нагоди 70-ліття „Просвіти" у Львові відсвятковано в Філядельфії „День Просвіти" в неділю, 12. грудня 1937 року. Свято випало дуже успішно з морального і фінансового боку.

Підчас концерту, що відбувся того дня в Українській Ґалі, громадяни і громадянки разом з представниками ріжних товариств з Філядельфії й околиці масово вступили в члени матерної „Просвіти" і жертвували на „Фонд національної культури Просвіти" суму $228.50. Подаємо жертводавців з кожної громади окремо.

Котсвил, Па. Українська прав. церква $10; по $5: Сестр. укр. прав. церкви, Тов. Сини України (249 від. У. Н. Помочі), Тов. ім. Богдана Хмельницького (248 від. У. Н. Союзу); по $2: А. Ґрицький, С. Поперечний, о. І. Врублевський. Разом $31.

Бріджпорт, Па. Збірка від громади $14 (збирали Марія Гнидович і Марія Муштук), Тов. св. Петра і Павла (383 від. У. Н. С.) $5; по $2: Михайлина Довгань і О. Гнидович. Разом $23.

Честер, Па. По $5: укр. прав. церква, Тов. ім. Тараса Шевченка (від. 156 У. Н. С.), Т. Сорока; по $2: о. О. Мицик, Катруся Вартіш, П. Бронецький, М. Рубаш, Г. Перчак, М. Єдинак, І. Сорока; по $1: Д. Погорілець, П. Саїдло, Н. Муляр, Т. Труш, В. Новак, Я. Ташак; по 50 ц.: В. Федорович, П. Закорчений, М. Парасюк. Разом $36.50.

Філядельфія, Па. По $10: укр. прав. церква св. Володимира, Бр. св. Володимира (105 від. У. Н. С.), Тов. Українсько-Американських Громадянок (41 від. С. У. А.); по $5: Хор ім. О. Кошиця (молодь), Тов. ім. Дмитра Вітовського (268 від. У. Н. С., Френкфорд), Тов. ім. Івана Франка (83 від. У. Н. С.), Український Культурний Центр (молодь), Й. Ваврів, М. Шмильський; по $2: Й. Михалюк, А. Колодій, С. Ялечко, П. Омелян, Г. Михалюк, Н. Солтанюк о. І. Савчук, М. Насевич, Т. Федусь, К. Шпікуля, П. Дубас, Марія Головата, Елеанор Сава, В. Рутецький (малий школяр), І. Затонський, Ольга Сіткевич, О. Бавяк, З. Рутецький (малий школяр), Олена Стасюк, Антося Свистун, Анна Матіешин (мала школярка), І. Цегелик, С. Захарчук А. Кушина, М. Самбір, П. Кобильник; по $1: М. Лошньовський, Р. Карбівник, П. Карпюк (Трентон), М. Шеґда, М. Смолиґа, Анна Рудакевич, Г. Рибачок, М. Волошанський, О. Бережницький, В. Вігошинський, Софія Федина, Пелагія Малиновська, В. Ваврух, А. Тогличин, С. Лошньовський, А. Пташинський, В. Берпацький, Анна Сивуляк, Гелен Сивуляк, М. Дубас, М. Наконечний, о. А. Воронкевич, Михайлина Шагала Л. Сарабун, М. Кобзар, д-р П. Дубас. Разом $138.

Свято „День Просвіти" в Філядельфії заряджував відділ ОДВУ ч. 12.

Комітет свята „День Просвіти": **Теодор Свистун,** голова; **Микола Ворончак,** заст. голови; **Стефан Ялечко,** секр.; **Августин Колодій,** касієр.

—o—

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На інвалідів.

Гром. Віктор Осухівський переслав через Обєднання $51.58. До тих грошей входить теж збірка, яку він перевів у часі свята св. Михайла, влаштованого в честь місцевого пароха о. Михайла Кузіва, а яка виносить $10.25. Далі, збірка, переведена на панахиді з нагоди Листопадового Свята, яку перевів о. Кузів, а яка виносила $13.56. Вкінці збірка, переведена в часі листопадового концерту, що виносила $27.77. Разом $51.58, які переслано через Обєднання на українських інвалідів.

—o—

ШІКАҐО, ІЛЛ.

На народні цілі.

Відділ 301 У. Н. Союзу в Шікаґо ухвалив на своїх зборах вислати з відділової каси $5 на Рідну Школу, $5 на інвалідів і $5 на „Просвіту". Разом $15 вислано через Обєднання на призначені цілі.

Н. Николишин, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

На народні цілі.

Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 42 У. Н. Союзу в Пасейку, ухвалило на своїх річних зборах вислати з відділової каси $10 на українських інвалідів у Львові і $5 на політичних вязнів. Разом $15 вислано через Обєднання на призначені цілі.

Петро Головчук, фін. секр.

—o—

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Матерям Біласа і Данилишина.

Відділ Союзу Українок ч. 6 у Рочестері влаштував 12 грудня 1937 р. концерт у честь полеглих героїв Біласа і Данилишина та перевів серед присутніх збірку, яка принесла $20. Гроші переслано через Обєднання з призначенням по рівній частині для матерей Біласа і Данилишина, що в геройський спосіб віддали своє життя за волю України.

Євдокія Іванів, секретарка.

—o—

МЕНВИЛ, Р. АЙ.

На Рідну Школу.

Дня 18 грудня 1937 о. Каськів відправив Службу Божу, а потім парастас за померлих членок місцевого Сестрицтва. По Службі Божій сестриці і гості пішли разом до Народнього Дому, в якім був приготований обід. В часі обіду переведено збірку на Рідну Школу, яка принесла $7.45. Гроші переслано через Обєднання.

Громадянин.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

Згідно з ухвалою річних зборів 204 від. У. Н. Союзу в Ню Йорку переслано через Обєднання на Рідну Школу в старім краю суму $10.

—o—

ГАРТФОРД, КОНН.

На політичних вязнів і Рідну Школу.

Дня 1 січня ц. р. громадяни Ю. і М. Сикюрови справляли поминки за своїх померлих родичів. При гарній забаві гості не забули також про національні обовязки й на поклик А. Дубінського зложили $10. Збіркою занявсь А. Апанович. Гроші вислано через Обєднання з призначенням $5 на політичних вязнів і $5 на Рідну Школу.

Гість.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Зорґанізування Політичної Ліґи.

Від довшого часу відчувався в нас великий брак зорганізованого політичного клюбу, який репрезентував би українців у соціяльно-політичнім житті Америки і який виробив би для нас впливи серед американських властей, з яких то впливів користали б усі українці в Клівленді.

Багато українців, бачучи нашу неміч у тій ділянці нашого життя, пішли до чужих клюбів і працюють там на шкоду нашої суспільности. Щоб цій занедбаній справі запобігти, заходами о. В. Меренькова й інших осіб скликано 2. січня б. р. надзвичайні збори Українсько-Американської Незалежньої Громадянської Ліґи. На зборах явилося поважне число громадян, які по довшій дискусії започаткували існування Ліґи, що не буде звязана з жадною американською політичною партією. Ця Ліґа поставила собі за завдання зорганізувати всіх місцевих українців, без огляду на їх політичні чи релігійні переконання, з виключенням большевиків.

Черговим завданням Ліґи буде підпомагати морально, а навіть матеріяльно, тих українських громадян, які будуть старатись про громадянські папери. Також її завданням буде освідомлювати українців щодо цього, скільки вони тратять на тому, що не стають американськими громадянами.

Закликаємо всіх українців, які погоджуються з нашими завданнями, вступати в члени Ліґи.

Н. Д.

—o—

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

Листопадове Свято.

В неділю, 28. листопаду м. р., відбулося в місцевій громаді свято в честь листопадового зриву і поляглих героїв. Вечором відслужили за поляглих українських героїв панахиду отці Володимир Титар і Василь Гривнак. По панахиді люди зійшлися до церковної салі, де відбувся святочний концерт. Вступне слово виголосив місцевий парох о. Титар. Він пригадав 1918 рік, у якім український нарід проголосив свою державну самостійність. Місцевий мішаний хор під управою дяковчителя Юрія Березинського відспівав „Тобі, земле моя" (Май Конґрі) і „Гей, видно село". Декламували шкільні діти. Потім мішаний хор заспівав „Ой, та зажурились" і „За рідний край". Головний реферат виголосив о. Гривнак. Чоловічий хор з Маганой Плейн, Па., під проводом дяковчителя П. Онушкевича відспівав „Ви жертвою в бою", „Заквітчали дівчатонька", „Чуєш, брате мій", „Ой, впав стрілець", „Розвивайся, ой ти, старий дубе". Накінець злучені хори відспівали „Ще не вмерла Україна".

Кінцеве слово виголосив гром. Іван Чепа і подякував присутнім гостям за участь у святі, а учасникам програми за гарне виконання точок. Також подякував за збірку на українських інвалідів, яка виносила $56.60. По відтягненні розходу лишилося $50, які вислано через Обєднання на українських інвалідів у краю.

Комітет свята.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖАНСТАВН, ПА. Річні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, відбудуться в неділю, 23-го січня, в галі церковній, 305 Честнот вул., зараз по Службі Божій. Контрольна комісія здасть справоздання за цілий рік. Всі члени мусять вирівнати залеглість. —М. Макар, през.; А. Дида, кас.; о. Н. Волощук, секр.

Конґресовий комітет, що розслідживав приходи американських промисловців, фільмових зірок і інших, відкрив, що на одному із перших місць щодо висоти платні стоїть відомий фільмовий актор Ґері Купер, котрий у році 1936-тім мав приходу $370,214.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(62)

Підійшовши до жінки, що приготовляла для вояків-вазірів напиток, Гупінґо вказав на горнець, а далі почав їй щось на вухо вияснювати. Жінка слухала вважно його слів і врядигоди потакувала головою. Після того він поставив їй фляшину з загадочною рідиною і відійшов. По дорозі він здалека побачив Удаля і легко моргнув на нього.

Удальо відморгнув і по хвилі заплескав у долоні на слуги, щоб подавали напиток. Рівночасно розбіглися післанці по селі, щоби постягати всіх інших вояків вазірів. Коли знов усі були вкупі, Удальо почав припрошувати гостей, щоби пили. Він навіть сам перший узяв напиток, але тільки притулив хохлю до уст, а нічого не пив.

Вазіри почали по черзі наповнюватися напитком. Після того принесено перед них їжу. Але вазіри чомусь стратили всю охоту до їжі. Вони почули в своїм організмі якусь дивну зміну. На них найшло якесь ослаблення, голова крутилась, а перед очима все змінювалося. Всі вони пробували стрясти це прикре почуття, але чим далі, воно ставало сильніше.

Побачивши, що те саме діється рівночасно зо всіми, Мувіро трохи піднявся і промовив: „Нас зрадили й отруїли". По тих словах він з трудом добув з піхви свій ніж і, звертаючись доєвого одного вояка, промовив: „Убий мене!" Та вояк мав іще менше сили ніж сам Мувіро. Хитаючись на колінах, вони оба повалилися без памяти на землю.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".